

Justitie vervolgt eerste arts om euthanasie

Irene de Zwaan
Amsterdam

Het Openbaar Ministerie vervolgt een arts van een verpleeghuis voor het uitvoeren van euthanasie op een 74-jarige vrouw in 2016. De vrouw dementeerde, zodat op dat moment niet duidelijk was of zij echt dood wilde. Het is de eerste vervolging voor euthanasie sinds de invoering van de euthanasiewet in 2002.

De vrouw is nu het middelpunt geworden van het medisch-ethische debat over het uitvoeren van euthanasie bij vergevorderde dementie. Zeven weken voor haar overlijden werd de vrouw opgenomen in een verpleeghuis. Ze was vaak boos en gefrustreerd. 's Nachts doolde ze door haar kamer, op zoek naar haar man.

Voor de arts van de vrouw was duidelijk dat hier sprake was van ondraaglijk en uitzichtloos lijden. Ze paste euthanasie toe, maar werd datzelfde jaar nog door de Regionale Toetsingscommissie Euthanasie (RTE) teruggefloten. De dementerende vrouw beschikte weliswaar over een wilsverklaring, constateerde de commissie, maar deze was onduidelijk en tegenstrijdig. De arts was daarom 'onzorgvuldig' geweest, luidde het oordeel.

Vanwege dat oordeel werd het Openbaar Ministerie (OM) ingeschakeld. 'Na uitvoerig onderzoek is ook de officier van justitie tot het oordeel gekomen dat de verpleeghuisarts niet heeft gehandeld volgens de wettelijke normen', aldus het college van procureurs-generaal vrijdag in een persbericht.

Volgens het OM had de arts met de vrouw (ondanks haar dementie) moeten bespreken of zij nog steeds een

doodswens had. De arts ging er zonder meer van uit dat de vrouw nog steeds dood wilde. Zij had dit weliswaar geregeld gezegd, maar zei ook verschil-

De vrouw zei ook verschillende keren dat ze niet wilde sterven

lende keren dat ze niet wilde sterven.

De tuchtrechter, die de arts in juli van dit jaar berispte, moet in deze zaak nog uitspraak in hoger beroep doen. Omdat dit parallel loopt aan de zaak van het OM, zou dit kunnen leiden tot twee verschillende oordelen. 'Mijn wens is dat uit beide procedures dezelfde uitspraak komt', zegt Jacob

Kohnstamm, voorzitter van de RTE. 'Anders weet een arts absoluut niet meer waar hij zich aan moet houden.'

Het uitvoeren van euthanasie is in Nederland legaal, maar een arts moet zich wel houden aan de zorgvuldigheidseisen die in de wet zijn opgenomen. 'Ondraaglijk' en 'uitzichtloos' lijden zijn hierbij het uitgangspunt.

Hoewel euthanasie geregeld wordt toegepast bij dementerenden - vorig jaar in 166 gevallen op een totaal van 6.500 - is het uitzonderlijk bij iemand die zo dement is dat ze niet meer wilsbekwaam is. Het mag wel, zolang de patiënt beschikt over een schriftelijk euthanasieverzoek (een 'wilsverklaring') dat niet te gedateerd is. De vraag dringt zich nu op hoe een arts het verzoek moet beoordelen zonder adequaat overleg te kunnen voeren met de patiënt.

'Ik hoop dat deze strafzaak leidt tot

verheldering op punten waarover artsen onzeker zijn', zegt Agnes Wolbert, directeur van de Nederlandse Vereniging voor een Vrijwillig Levensinde (NVVE). Ze vindt het 'verschrikkelijk' voor de arts dat zij na een gang naar de tuchtrechter ook nog strafrechtelijk wordt vervolgd.

Volgens Suzanne van de Vathorst, bijzonder hoogleraar Kwaliteit van de laatste levensfase en van sterven aan de Universiteit van Amsterdam, is het wenselijk dat er een mogelijkheid komt om vragen uit de euthanasiepraktijk aan de rechter voor te leggen zonder dat de betrokken arts wordt aangeklaagd. Deze aanbeveling werd vorig jaar al gedaan door de onderzoekers die de derde evaluatie van de euthanasiewet uitvoerden.

De rechtbank in Den Haag zal de zaak van de verpleeghuisarts behandelen. Wanneer is nog niet bekend.